

könyv
könyvtár
könyvtáros

1996
különszám

Nemzeti

Javaslat • Tervezet

1996 március

Informatikai Stratégia

A NIS anyaga az Interneten is megtalálható: Magyar Otthall / Hungarian Homepage
<http://www.mtesz.hu/nis>

Szerkesztőbizottság:
Domsa Károlyné elnök
Csaba Gabriella, Maurer Péter, Poprády Géza, Tóthné Környei Márta

Szerkeszti:
Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1054 Bp., Hold u. 6. – Telefon: 153-3763

Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: **Poprády Géza**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Készült az OSZK Nyomdatájában

Felelős vezető: **Burány Tamás**

Terjedelem: 7,3 A/5 kiadói ív. **Munkaszám:** 96.195

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 2400 forint. Egy szám ára 200 forint

HU-ISSN 1216-6804

Előszó a 3K olvasóihoz

A 3K olvasói valószínűleg nem csodálkoznak azon, hogy a lap, lapjuk egy új különszámmal áll elő. Volt már ilyen. Talán azon sem csodálkozik senki, hogy a Nemzeti Informatikai Stratégia című anyag, pontosabban annak tervezete képezi ezúttal a különszám „tárgyát”. Ha érdekelheti valami a magyar könyvtarostársadalmat, akkor egy ilyen stratégiai koncepció – evidenciának tűnik – mindenképp. Vannak azonban kérdőjelek is. Miért a „tervezet”? Miért egy olyan, amelyhez, idézet a bevezetésből: „az 1996. március elejéig beérkező javaslatok figyelembevételével készül el a végleges változat”? Miért egy olyan anyag, amelyben könyvtárról, könyvtárosságról jószóval szó sincsen? Megpróbálunk rendre válaszolni a kérdésekre. Először is: minél hamarabb tudunk, mi könyvtárosok, egy ilyen anyagról, annál jobb. Jobb tehát egy tervezet, amelynek ki tudja mikor lesz majd végleges változata, mint a várakozás erre a véglegesre. Annál is inkább, mivel a véglegesbe lehet beleszólása a könyvtáros társadalomnak is. A most közreadott szöveg határidő-megjelölése ugyanis téves. Július 15-ig fogad a megadott cím javaslatokat. Tehát nem vagyunk elkésve, akinek ötletei, javaslatai, kiegészítései vannak, közölheti azokat a MTESZ-szel. Ám itt tennénk egy kis kerülőt.

Nem bizonyos, hogy mindenki a MTESZ-hez kíván fordulni. A NIS-sel kapcsolatos nézetek, elvek, konfrontációk a könyvtáros szakmát is érdeklik, érdekelhetik. A 3K szerkesztősége is várja – közlés céljából – őket. (Itt persze nincs határidő.) A különszám megjelentetésének azonban nem ezek a főokai. Ami miatt úgy véltük-véljük, hogy olvasóinknak mindenképp meg kell ismerkedniük ezzel az anyaggal, az éppen az, hogy abban nincs szó könyvtárról. Valóban nincs? Mi úgy véljük, csak arról van benne szó. Egy olyan „információs társadalomról”, egy olyan jelen- és közeljövő-képről van benne szó, amely, szerintünk, latensen a könyvtárat is magába foglalja. Ezúttal ugyanis nem nekünk, könyvtárosoknak kellett elmagyaráznunk, hogy milyen is lesz (milyen már most is) a kialakuló új társadalom, hanem ezt nálunk sokkal fontosabb, tájékozottabb, hivatalosabb, ütőképesebb, magasabb szintű (nem kívánt törlendő, vagy a jelzők negatív előjellel ellátandók) „kormányzati és társadalmi” szervek teszik. Ez a társadalom már itt van, 5-15 éven belül immár csak ez lesz itt. Ezt készítettük elő mi könyvtárosok? Erre készítettük belső, titkos stratégiánkat? Ebben a társadalomban

leszünk mi otthon? Vagy éppen fordítva? Ez lesz a halálunk? (A könyvtárak halála?) Ez lesz a végső pálcátörés a fejünk (a könyvtárak feje) fölött? Aktív részesei, mozgatói, motorjai leszünk ennek? Vagy csak passzív elviselői, kibekkelői? Vagy még azok sem? Ha valamiről, akkor erről érdemes elgondolkodnunk. A NIS nem a mi számunkra készült. Nem mi csináltuk. Lehet, hogy nagyon nem tetszik nekünk. De akkor is kihívás. Nem egy távolabbi, minket csak közvetve érintő időszak kihívása, hanem Forderung des Tages, a nap parancsa. A költő keserűen szólt a jövőről: „kiszúri árnyam, nem odavaló” – írta. És mi? Legalább nézzünk bele a jövőt tükröző tükörbe. És ne hagyjuk, hogy árnyunkat kiszűrje! Odavaló!!!

Szóval várjuk a reakciókat, a koncepciókat, javaslatokat, állásfoglalásokat. De nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy ismerkedjünk meg az anyaggal, és fordítsuk le azt a magunk számára.

1995 tavaszán több kormányzati és társadalmi szervezet kezdeményezésére megalakult a Nemzeti Informatikai Stratégia Előkészítő Bizottsága. Korábban már több ország elkészítette a következő 5-15 évre szóló stratégiáját és hazánkban is volt erre kezdeményezés viszonylag szűkebb szakmai körben, informatikai szakemberek részéről.

Az Előkészítő Bizottság fontosnak látja a társadalom és a gazdaság intenzív átalakítását az informatika eredményeinek alkalmazásával. Ehhez szükséges az ezen technológiák által érintett társadalmi, gazdasági jelenségek alaposabb - de a közvélemény, a művelti laikusok számára is érthető - vizsgálata, a célkitűzések és a teendők meghatározása. Ezt tükrözi az Előkészítő Bizottságban résztvevő minisztériumok és szakmai szervezetek jellege, valamint az albizottságokba (társadalmi, távközlési, informatikai) felkért szakemberek tudása, ismertsége, a téma iránti elkötelezettsége.

Az egyén, a társadalom igényeinek jobb és olcsóbb kielégítéséhez az új technológiák terjedése jelentősen hozzájárulhat, és ezért a szerzők, az olvasók szándékától függetlenül is meg fog valósulni az úgynevezett Információs Társadalom számos eleme, azok előnyeivel és hátrányaival. Ezen az úton lesznek nemkívánatos jelenségek is. Fontos, hogy javaslatokkal, jogszabályokkal, működő rendszereket létrehozó projektekkel maxmáljuk az előnyöket és minimalizáljuk a hátrányokat.

A tanulmány széleskörű vitája segítheti az új szemlélet terjedését, egy új jövőkép formálását, a teendők és a finanszírozási utak megtalálását. Az olvasó érezze magát szabadnak: az anyagot vitassa meg Kollégáival, használja fel saját munkájában. Gondolatait, észrevételeit juttassa el hozzánk, terjessze környezetében, így befolyásolva a kormányzat döntéseit és a mindennapi gyakorlat megvalósulását.

Elkészült az angol nyelvű fordítás is, a kétnyelvű változat pedig elérhető az Interneten.

Budapest, 1996. március

Szerkesztő Bizottság

MTESZ számok:	153-2808 (tel)
	153-0317 (fax)
Elektronikus (gyűjtő)postaláda:	globe@mtesz.hu
Internet WWW cím:	http://www.mtesz.hu/nis

A tanulmány elkészítésében közreműködtek:**☐ Előkészítő bizottság:**

Alföldi István (NM), Bakonyi Péter (NIIF), Dr. Gordos Géza (HTE), Dr. Gulácsi Lajos (IKM), Gyurós Tibor (IVSz), Havass Miklós (MTESz), Horváth János (MEH), Kovács Kálmán (KHVM), Dr. Mlinarics József (MAK), Dr. Nyíri Lajos (OMFB), Dr. Sima Dezső (NJSzT), Dr. Szabó Zoltán (MKM)

☐ Szerkesztő bizottság:

Bakonyi Péter, Bottka Sándor, Dr. Dömölki Bálint, Eszes Gábor, Dr. Gordos Géza, György Péter, Horváth János, Lőrincze Géza, Dr. Mlinarics József, Szlankó János

☐ Társadalomtudományi szekció:

Ádám Katalin, Beke Tibor, Csepeli György, Geréby György, György Péter, Kornai András, Major Iván, Neményi Mária, Nyíri J. Kristóf, Róna-Tas Ákos, Szántó András, Székely Iván

☐ Informatikai szekció:

Dr. Dömölki Bálint, Farkas Ferenc, Gyurós Tibor, Horváth János, Tétényi István, Tóth Ferenc, Z. Karvalics László

☐ Távközlési szekció:

Fodor István, Dr. Gordos Géza, Dr. G. Tóth Károly, Dr. Kiss Ferenc, Kósa Zsuzsanna, Dr. Kovács Oszkár, Magyar Gábor, Nagygyörgy Imre, Dr. Németh Géza, Dr. Sallai Gyula, Dr. Schmideg Iván, Stefler Sándor, Dr. Takács György

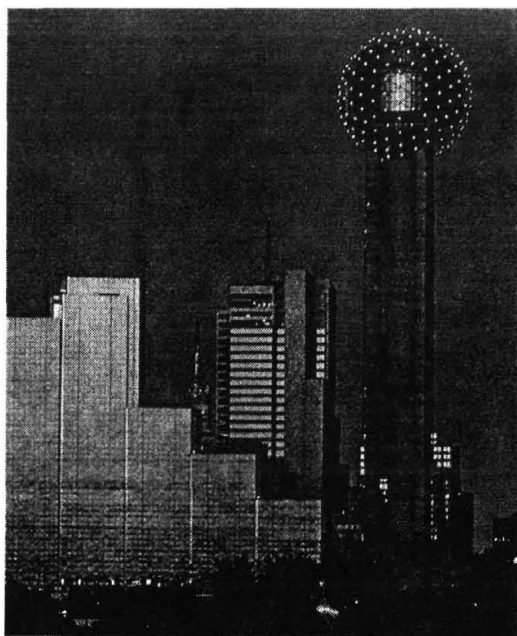
Hipertext (Internet) szerkesztés: Lőrincze Géza

*President Eisenhower decorates John von Neumann
with the Medal of Freedom*

TARTALOMJEGYZÉK

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	1
2. AZ INFORMATIKA JELENLEGI ÉS JÖVŐBELI HATÁSA	7
3. AZ INFORMATIKA FEJLŐDÉSE MÖGÖTT ÁLLÓ TECHNIKA	21
4. AZ INFORMATIKA ELTERJEDTSÉGÉNEK JELLEMZŐI, TRENDJEI	27
5. A VILÁG VÁLASZAI A KIHÍVÁSOKRA	43
6. A STRATÉGIA SZÜKSÉGESSÉGE	47
7. AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM KIALAKÍTÁSÁNAK SZEREPLŐI	53
8. CÉLKITŰZÉSEK ÉS TEENDŐK	57
• ÉRTELMEZŐ	75

1. Vezetői összefoglaló

A világban napjainkban a gazdaság és a társadalom minden területét érintő mélyreható változások mennek végbe, kirajzolva az ipari társadalmat követő időszak fő vonásait. Az új kor fontos jellemzője az információ és tudás szabad létrehozásán, forgalmazásán, hozzáférésén és felhasználásán alapuló társadalmi struktúra kialakítása, az élet számos területének globalizálódása. E forradalmi változás jelentőségét az emberiség történetében végbement mezőgazdasági és ipari forradalmakhoz szokták hasonlítani, a kialakuló új társadalmat pedig sokan **információs társadalomnak** nevezik.

Ezeknek a változásoknak az egyik fő mozgatója a számítástechnika, a távközlés, a szórakoztató elektronika és a média (beleértve a kereskedelmi és a közcélú rádiózást és televíziózást, valamint a nyomtatást is a hozzájuk kapcsolódó műfajok termékeivel) külön-külön is hatalmas ütemű fejlődése, s ami ezen is túlmutat, e területek és termékeik egymással való összehangolt, gyorsuló integrációja.

Ezen ágazatok európai termelési értéke évi 750 Milliárd ECU, ami az össztermék kb. 15%-át jelenti, kiemelkedő, évi mintegy 10%-os növekedési ütem mellett. A növekedés és a konvergencia az új termékek és szolgáltatások tömegét hozza létre, illetve ad teret ezek létrehozásának, amely ugrásszerű termelés és export növekedést produkál.

Az információs technológiák integrációjának fontos következménye, hogy a gyorsan bővülő nemzetközi számítógép-hálózatokon földrajzi és politikai korlátozás nélkül (de sokszor a hozzáférés távközlési költségei által behatárolva) egyre több ember számára válik lehetségessé az otthoni, munkahelyi vagy mobil személyi számítógépeken keresztül:

- az óriási információtömeghez való hozzáférés (lexikonok, könyvek, filmek, kereskedelmi adatok, hirdetések)
- a sokoldalú kommunikáció (elektronikus levelezés, multimédiás távkonferencia, valós idejű tájékozódás és táv-ismeretszerzés, stb.).

E jelenségek az élet minden területét átalakítják:

- **a gazdasági életet**, ahol a globálissá váló "információs piacon" közvetlen kapcsolatok jönnek létre a gazdasági élet szereplői között, lehetővé téve a termék és a technológia fejlesztői tevékenység, valamint a termelés hatékonyabb megszervezését is (virtuális vállalatok, távmunka, elektronikus kereskedelem, egyéni izlés tömeges kielégítése, némely hagyományos termék informatizálódása, stb.);
- **az államigazgatást**, lehetővé téve a kormányzati munka jobb szervezését; a nemzeti vagyont, illetve az azt reprezentáló adatok eredményesebb és hatékonyabb felhasználását; jobb ügyintézését; az állampolgárok jobb tájékoztatását és a demokrácia tisztább gyakorlását;
- **a kultúrát és az ismeretszerzést**, ahol különböző információ források (könyvtárak, múzeumok, képtárak, zenetárak, filmtárak, sajtótermékek, adatbázisok, stb.) anyagainak számítógép-hálózaton keresztül való "olvashatósága" a művelődés, tanulás és szórakozás soha nem látott távlatait nyithatja meg;

- **az ember mindennapi életét** az elektronizált háztartáson, ügyintézésen, munkavégzésen keresztül. Az emberek napi tevékenységük egyre nagyobb részét tudják kommunikációs terminál (telefon, televízió, számítógép) segítségével elvégezni és egyre több időt is töltenek ezen eszközök társaságában, hiszen a valós világ egyre nagyobb részének létezik informatikai leírása a hálózaton.

A célok és a lehetőségek

A kialakuló új lehetőségek hatásai mindenképpen elérik hazánkat is. Ugyanakkor ezek a hatások elősegíthetik a mai magyar átalakulás számos céljának elérését, nehéz kérdéseinek megoldását:

- a gazdaság versenyképességének és exportképességének növelése az olcsó és elérhető informatikai/távközlési szolgáltatások révén; új, nagy informatikai tartalmú termékeken keresztül;
- a kormányzat szervezeti és működési hatékonyságának növelése az új technológiák alkalmazásával;
- az EU csatlakozás formális és informális feltételeinek megteremtése; kapcsolódás a fejlett világhoz;
- az oktatási rendszer hozzáigazítása az információs forradalom új követelményeihez és ismeretátadási módszereihez;
- az egészségügyi ellátás hatékonyságának javítása informatikai eszközök felhasználásával;
- a kultúra társadalmi integrációs szerepének erősítése az interaktív multimédia megjelenésével kialakuló új műfajokkal; ezzel súlyos leszakadási veszélyek megelőzése;
- a bűnüldözés hatékonyságának, illetve a személyi biztonságnak a növelése;
- a munkanélküliség csökkentése (új munkahelyekkel, távmunkával);
- a regionális, nemzetiségi különbségek oldása;
- a társadalmilag, gazdaságilag hasznos új életmód modellek terjesztése;
- a demokrácia erősítése érdekében az egyén információs önrendelkezése és az információs szabadság új gyakorlatának megteremtése.

Ugyanakkor arra is fel kell hívunk a figyelmet, hogy az információs társadalomhoz vezető fejlődésben a döntési és cselekvési késés veszteségekhez vezet. A kilencvenes években ugyanis:

- Kialakul az információs gazdasági világrend, amelyben szakadék választhatja el az élenjárókat és a lemaradókat. Épp a globális - fentiekben jellemzett - helyzet következménye, hogy a hazánkat elérő változások sebessége és az általuk támasztott döntési követelmények is rendkívül gyorsak.
- Folyik Közép-Európa távközlési és információs rendszereinek privatizálása és átstrukturálása. Ha időben reagálunk, akkor a térség gazdasági tevékenységére jelentős vonzerőt gyakorolhatunk fejlettebb távközlési és informatikai infrastruktúránk, valamint a kapcsolódó szervezési-, alkalmazási-és szolgáltatási technológiák révén; másrésztől a kisodródás réme vetődik fel a lemaradás esetén.

- Eltűnőben lesznek a kultúra, a tudás eddigi integrációs szerkezetei, így a politikusoknak és a gazdasági élet meghatározó szereplőinek meg kell tanulniuk együtt élni az általuk nem ismert új technológiák hatásainak hagyományos eszközökkel nem kontrollálható realitásával. A XXI. század irányítási gyakorlatának elsajátítása pártpolitika feletti össznemzeti érdek.
- Az információs társadalom technológiai forradalma olyan műfajok és kulturális csatornák helyzetét változtatta és gyengítette meg, melyek hagyományosan a nemzeti kultúra fennmaradását biztosították. A globális civilizáció feltételrendszerében is meg kell őrizni az autentikus helyi kultúra jelentőségét; az ehhez szükséges eszközöket viszont a XXI. század multimédia és információs ipara tudja majd nyújtani. Ezen ipar hasznából a szükséges források is előteremthetők.

A szemlélet

Az új jelenségek által biztosított előnyök kihasználására és a velük együtt jelentkező problémák megelőzésére a világ legjelentősebb régióiban stratégiai tanulmányok, programok készülnek. Így az Egyesült Államokban és Japánban magas szintű nemzeti programok születtek, az EU a gazdasági versenyképesség és a foglalkoztatási helyzet javításával kötötte össze elképzeléseit, a hét legfejlettebb ipari ország (G7) 1995 februárjában külön csúcsertekezleten foglalkozott az információs társadalommal, de kisebb államok is kidolgozták már stratégiájukat (pl. Szingapúr, Dánia, Litvánia, Finnország), ill. mások is itt keresik a modernizáció lehetőségét (pl. India, Brazília).

Az információs társadalom kialakulása Magyarország számára is a fejlett világhoz való kapcsolódás ("kitörés") nagy lehetőségét jelenti, amennyiben időben és határozott akciókkal veszünk részt a folyamatok alakításában. E stratégia felvételének első kísérlete a jelen "Nemzeti Informatikai Stratégia", amely néhány minisztérium és társadalmi szervezet közös munkájaként jött létre.

A stratégia alapelve az, hogy az információs társadalomnak Magyarországon is

- *piackonform módon*, a belföldi és külföldi magánvállalkozások erőteljes részvételére, befektetéseire, piaci tevékenységükre alapulva;
- *az állam kezdeményező*, gazdasági feladatokat felvázoló, megfelelő környezetet és szabályozókat teremtő *munkája*, valamint saját korszerű információs rendszereinek kifejlesztésén keresztüli példamutatása *által segítve*;
- *a lakosság, a civil társadalom részvételével*, ismereteinek bővülésével és érdeklődése mellett *kell kialakulnia*.

A fentiek miatt egy olyan mozgósító erejű programot kell létrehozni, amely a versenyző vállalatok és az állam közös érdekeken nyugvó, koordinált akcióit teszik lehetővé, közösen megállapodva az elérendő célokban, megvalósítandó akciókban, valamint a részvétel módjában.

Szeretnénk leszögezni, hogy javaslatunk célja nem csak a magyar informatikai és távközlési ipar erősítése, hanem annak megmutatása, hogy miképp lehet és kell ezen szektorok gyakorlatilag mindenhol jelentkező eredményeit felhasználni Magyarország modernizációja és a fejlett világhoz való csatlakozása érdekében.

A feladatok sürgető volta miatt azt javasoljuk, hogy hasonlóan a külföldi példákhoz, a stratégia - kellő érdemi társadalmi vita és egyeztetés után - a legmagasabb szintű parlamenti és kormányzati figyelemben részesüljön, évről-évre felülvizsgálva az elért eredményeket, a rendelkezésre álló erőforrások alapján kitűzve a következő év feladatait.

A teendők

A magyar válasz megteremtésére cselekvési programot javasolunk, amelynek elemei a társadalmi-modernizációs célok figyelembevételével a következő feladatkörökbe sorolhatók:

- a nemzetközi együttműködésbe bekapcsolódó, versenyképes gazdaság elősegítése az informatika új eredményeivel;
- a hatékony, "szolgáltató állam" megteremtésének informatikai támogatása;
- a távközlési infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése;
- a lakossági informatikai szolgáltatások létrehozása;
- a hazai informatikai gyártás és szolgáltatás fejlesztése;
- új szellemű oktatás kialakítása;
- a kultúra és a tudomány fejlesztése az átalakuló társadalomban;
- az informatika nyújtotta lehetőségek népszerűsítése;
- szabályozás, a törvényi környezet kialakítása;
- a magyar stratégia nemzetközi beágyazottságának megteremtése;
- az EU konformitás elérése;
- szervezési kérdések, és a program irányításának kérdései

A javaslatokból hiányoznak a prioritások, felelősök, határidők, a várható költségek és a mozgósítható erőforrások; ezek nélkül egy stratégiai terv valójában nem teljes. Ezeket a társadalmi vita, a tervezés későbbi szakaszában az érintettek részvételével határozhatjuk meg.

A tanulmány legvégén számos teendőt sorolunk fel. Az alábbiakban illusztrációként kiemelünk néhány feladatot, amelyeket a gazdaság eredményessége, a lakosság életminősége és a kormányzati hatékonyság szempontjából különösen fontosnak tartunk.

A gazdaság érdekében:

- A távbeszélő szolgáltatások terén legyen a kormánzatnak és a szabályozó szervezeteknek egy átlátható tarifa-befolyásolási stratégiája, mely az informatikai szolgáltatások széleskörű elterjedésének elősegítésén túl az ország befektetési és gazdasági vonzerejének növelésére is alkalmas. Hosszabb távon az árak legyenek alacsonyabbak, mint a környező országokban, vagy mint az EU átlaga. A kormányzat és a szabályozó szervezetek ennek a célnak figyelembevételével alkalmazzák a rendelkezésükre álló pénzügyi és szabályozási eszközöket (koncessziók, engedélyezések, beruházás élénkítés, stb.).
- Serkenteni, támogatni kell az elektronikus kereskedelmi és logisztikai szolgáltatások kiépülését, az üzleti tranzakciók dokumentumainak hálózati továbbítását (a marketing, az üzletkötések, bonyolítások, fizetések számítógépes intézését).

- Biztosítani kell a kielégítően pontos gazdaság-statisztikai és közmű-nyilvántartási adatok gyors számítógépes elérhetőségét:
 - A közigazgatás tevékenysége során számos olyan adat, statisztikai információ keletkezik, amelyet a gazdasági szféra a versenyképesség javítására, az export növelésére hasznosíthat. Lehetővé kell tenni, hogy az ilyen nyilvános információkhoz a gazdaság szereplői hozzájuthassanak.
 - Különös hangsúlyt kell fektetni az állampolgárok, az önkormányzatok és a gazdasági élet számára igen fontos közműnyilvántartások (csatorna, víz, gáz, út, villamos, telefon, stb.) számítógépes alapon történő létrehozására és működtetésére. Ez lehetővé teszi az állampolgárok hatósági engedélyezési ügyeinek hatékony intézését, segíti a település irányítását, támogatja a vállalkozói szféra bekapcsolódását a helyi feladatok megoldásába, stb.
- Elektronikus ügyintézés a közigazgatásban

A cégeknek a közigazgatással való kapcsolattartását (levelezés és adatközlés) lehetővé kell tenni számítógépes hálózaton keresztül. Az elektronikus ügyintézési rendszer használatának lehetőségét a későbbiekben minden állampolgárra is ki kell terjeszteni.

A lakosság érdekében:

- az iskolákban minden tanuló számára, a közkönyvtárakban minden érdeklődő számára elegendő időben álljon rendelkezésre a globális hálózathoz kapcsolódó multimédia PC;
- az egészségi állapot fejlesztésének, a megelőzésnek, a gyógyítás különböző területeinek és az ezekkel szervesen összefüggő társadalombiztosítási feladatoknak térben és időben ugyan elkülönülő, de hatásaiban egymást kiegészítő informatizálása;
- a lakosság biztonságáért felelős szervezetek információs rendszereinek, nyilvántartásainak (gépkocsi, bűnözők, kiutasított külföldiek, stb.) jó minőségű kiépitése; a nehezen hamisítható okmányok meghonosítása;
- a demokratikus állam képének erősítéséért az információs szabadság és az információs önrendelkezés gyakorlati lépéseinek megtétele (bizonyos adatbázisok tartalma, kapcsolódásaik, hozzáférhetőségük az érintettek által).

A közigazgatás javulásáért:

- *A központi államigazgatás informatikai infrastruktúrájának fejlesztése*

A kormányzati munkavégzés jellegéhez igazodó biztonsági követelmények figyelembevételével és a távközlési költségek csökkentése céljából fel kell gyorsítani az egységes kormányzati zártcélú hálózat létrehozását (lehetőség szerint részben a piaci alapon működő hálózatok infrastruktúrájának felhasználásával) és a működés feltételeinek megteremtését. A létrejövő adat, hang, kép, szöveg- vagy adatállomány átvitelére alkalmas hálózat az összes kormányzati szerv (minisztériumok és alárendelt szervezeteik, valamint a területi szerveik) egymásközi valamint a nemzetközi hálózatokkal való kommunikációs kapcsolatát hivatott bonyolítani. A katonai hálózat nyilvánvalóan különálló, eldöntendő a rendészeti célú hálózat különállósága vagy integrálódása.

□ *Az alapnyilvántartások fejlesztése és üzemeltetése*

Az alapnyilvántartások (cég-, telek- és ingatlan-, gépjármű tulajdonos- és forgalmi engedély-, személy- és lakóhely-nyilvántartások, közműtérképek) jó működésében elsősorban a lakosság és a gazdasági szféra érdekelt (pl. vásárlási tranzakciók megbízhatósága a tulajdonos ellenőrizhetőségén keresztül). Az adatok megbízhatósága növelhető és az "egy adatot csak egyszer megadni" elv érvényesíthető az adatbázisok törvényileg tételesen szabályozott korlátozott összekapcsolásával (pl. tb. kifizetések a személy és lakhelynyilvántartás alapján). Az alapnyilvántartások fejlesztése és üzemeltetése az állami teherviselés csökkentésével oldható meg, a költségek a felhasználók által fizetett bevételekből fedezhetőek.

□ *Szakágazati nagy információs rendszerek*

A nagy szakágazati rendszerek jó működésében elsősorban a kormányzat érdekelt, hiszen ezek révén lehet behajtani az adót, vámot, stb.; illetve ezeken keresztül történik a pénzék újraelosztásának nagy része is (kincstár, tb., munkanélküli segély, stb.). Ezen nagy információs rendszerek összehangoltabb, gyorsabb fejlesztése sok milliárd bevételi többletet illetve megtakarítást jelentene, nem is beszélve az igazságosabb társadalmi teherelosztásról.

□ *A közigazgatási információs rendszerek tervezésének, építésének és üzemeltetésének szabályozása*

Jelenleg csak a központi kormányzaton belül van korlátozott mértékű koordinálás, de a megfelelő jogi alapok hiánya miatt semmiféle koordináció nincs az alárendelt szervezetek és az önkormányzatok felé. Meghatározandó a több szakágazatot érintő vagy a lakossággal kapcsolatban álló információs rendszerek építésének engedélyezési, véleményezési rendje. Ezen összetett feladatok ellátására egy megfelelő szervezet szükséges. Tisztázandó a kapcsolata azzal a kormányzati szervezettel, amelynek feladata a közigazgatás szervezeti, működési rendjének rendszeres vizsgálata, módosítási javaslatok kidolgozása.

Bár tanulmányunkban bizonyára gyakran használunk olyan megfogalmazásokat, amelyek esetleg a távközlési-informatikai infrastruktúra és szolgáltatások iránti elfogultságunk érzetét kelthetik az olvasóban, tisztában vagyunk azzal, hogy a tényleges feladat a végső fogyasztásra illetve exportra kerülő ipari vagy mezőgazdasági termékek, szolgáltatások volumenének és értékének növelése (és ezen keresztül a társadalmi-gazdasági-kulturális modernizáció). Az informatika és a távközlés jelentőségét ezen cél eléréséhez nyújtott hozzájárulásuk határozza meg. Az informatikai-távközlési termékgyártás, infrastruktúra és szolgáltatások fejlődését is alapvetően a lakosság igényei (az anyagi biztonságon túl az oktatás, egészségügy, kultúra, közbiztonság, politika területén), valamint a gazdaság ágazatainak igényei határozzák meg, nem pedig a technológia önmagáért való terjesztésének igénye.

Még egyszer hangsúlyozni szeretnénk, hogy tanulmányunkkal a gazdasági élet szereplői számára a jelen gyorsan változó világában való tájékozódást akartuk segíteni; a kormányzattól pedig elsősorban:

- **a segítő szabályozás gyors kialakítását, rendszeres felülvizsgálatát;**
- **a kormányzat saját hatáskörébe tartozó információs rendszerek színvonalas megvalósítását, valamint**
- **a meglévő erőforrások stratégiaileg megfelelő irányban történő hasznosítását várjuk.**